KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 15.12.2021 r.
COM(2021) 970 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wykonania ramowej dyrektywy wodnej (2000/60/WE), dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości (2008/105/WE zmienionej dyrektywą 2013/39/UE) oraz dyrektywy powodziowej (2007/60/WE)
Realizacja zaplanowanych programów środków
Nowe substancje priorytetowe
Wstępne oceny ryzyka powodziowego i obszary potencjalnego znaczącego ryzyka powodziowego

{SWD(2021) 970 final} - {SWD(2021) 971 final}

1. Wprowadzenie

Przyjmując Europejski Zielony Ład[1], UE podjęła istotne kroki w celu rozwiązania problemu jednoczesnych, wzajemnie powiązanych kryzysów związanych ze zmianą klimatu, zagrożeniem dla zdrowia, utratą różnorodności biologicznej i zanieczyszczeniem wszystkich elementów środowiska. Zrównoważone zarządzanie jakością i ilością wody odgrywa zasadniczą rolę w reagowaniu na ten kryzys i opiera się na istniejących ramach prawnych i ambitnej realizacji Europejskiego Zielonego Ładu oraz wynikających z niego inicjatyw. Dostępne obecnie środki finansowe na realizację planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich stanowią dodatkowe wsparcie, pomagając im w radzeniu sobie z istniejącą presją na jakość i ilość wody słodkiej, a tym samym pobudzając przejście na czystą, bezemisyjną europejską gospodarkę o obiegu zamkniętym zgodnie z zasadą „nie szkodzić".

W 2021 r. Europa ponownie doświadczyła skutków nadzwyczajnych zdarzeń związanych z wodami, spotęgowanych wpływem zmiany klimatu: dramatyczne powodzie w dorzeczach Renu i Mozy oraz niespotykane dotąd fale upałów i pożary lasów przyniosły tragiczne ofiary śmiertelne i spowodowały wiele miliardów euro szkód. Chociaż były one tylko częściowo związane z właściwą polityką wodną, wydarzenia te wskazują na znaczenie poprawy gospodarowania wodami słodkimi, konsekwentnie realizowanego przez długi okres, w tym w wymiarze transgranicznym.

W ramowej dyrektywie wodnej[2] określono główne ramy i ogólne cele polityki wodnej w Europie służące osiągnięciu dobrego stanu wszystkich wód powierzchniowych i gruntowych. Dyrektywa w sprawie środowiskowych norm jakości[3] i dyrektywa w sprawie ochrony wód podziemnych[4] uzupełniają ramową dyrektywę wodną w odniesieniu do norm dotyczących odpowiednio wód powierzchniowych i gruntowych. W przeprowadzonej w 2019 r. ocenie adekwatności unijnego prawa wodnego[5], obejmującej te trzy dyrektywy i dyrektywę powodziową[6], stwierdzono, że istniejące ramy prawne są zasadniczo adekwatne do zakładanych celów, z pewnymi możliwościami poprawy. Wskazano w niej, że osiągnięcie celów ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy powodziowej będzie wymagało odpowiedniego finansowania, szybszego wdrożenia i lepszego włączenia ich celów do prawodawstwa sektorowego. Niektóre niedociągnięcia w przepisach i ewentualne środki

[1] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl
[2] Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1.
[3] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 84, zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/39/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r., Dz.U. L 226 z 24.8.2013, s. 1.
[4] Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu (Dz.U. L 372 z 27.12.2006, s. 19).
[5] https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm
[6] Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27.

związane z chemikaliami zostaną ocenione w ramach trwającej oceny skutków dotyczącej wykazów substancji w wodach gruntowych i powierzchniowych[7].

Niniejsze sprawozdanie ma na celu przedstawienie bardziej szczegółowych informacji i będzie kolejnym punktem kontrolnym dla oceny postępów w ogólnym wdrażaniu przepisów, jako kolejny etap oceny następnej generacji (2022–2027) planów gospodarowania wodami w dorzeczu i planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Obejmuje dokonaną przez Komisję ocenę ostatnich obowiązkowych sprawozdań dotyczących wód przekazanych przez państwa członkowskie:

- postępy w realizacji programów środków na mocy ramowej dyrektywy wodnej, drugi cykl (2016–2021);
- monitorowanie substancji priorytetowych w wodach powierzchniowych, dodanych do wykazu w ramach dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości w 2013 r.;
- przegląd i aktualizacja wstępnych ocen ryzyka powodziowego z pierwszego cyklu dyrektywy powodziowej (2016–2021).

2. Sprawozdawczość

W 2019 r. Komisja oceniła drugie plany gospodarowania wodami w dorzeczu na mocy ramowej dyrektywy wodnej (których termin opracowania wyznaczono na grudzień 2015 r.)[8]. Sprawozdania okresowe z realizacji programów środków miały zostać sporządzone do grudnia 2018 r. Zgodnie z art. 18 ramowej dyrektywy wodnej Komisja musi poinformować Parlament i Radę o postępach we wdrażaniu programów środków w ciągu trzech lat od opublikowania sprawozdania z oceny planów gospodarowania wodami w dorzeczach. Wszystkie państwa członkowskie przedstawiły sprawozdania na temat dotychczasowego wdrażania swoich programów działań.

W odniesieniu do dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości w niniejszym sprawozdaniu oceniono postępy we wdrażaniu wymogów dotyczących 12 nowych substancji dodanych do wykazu substancji priorytetowych w wodach powierzchniowych, co uzgodniono w 2013 r. W szczególności art. 3 ust. 1a ppkt (ii) dyrektywy 2008/105/WE, zmienionej dyrektywą 2013/39/UE, zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia i przedłożenia Komisji uzupełniającego programu monitorowania i wstępnego programu środków obejmujących nowo zidentyfikowane substancje. Wszystkie państwa członkowskie zgłosiły nowe substancje priorytetowe.

Ponadto, w odniesieniu do drugiego cyklu sprawozdawczego dyrektywy powodziowej, zgodnie z art. 14 państwa członkowskie były zobowiązane do dnia 22 grudnia 2018 r. dokonać przeglądu i aktualizacji swoich wstępnych ocen ryzyka powodziowego w pierwszym cyklu. Złożenie sprawozdania Komisji było wymagane do dnia 22 marca

[7] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12662-Integrated-water-management-revised-lists-of-surface-and-groundwater-pollutants_pl
[8] https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/impl_reports.htm

2019 r. Prawie wszystkie państwa członkowskie zgłosiły aktualizacje swoich pierwszych ocen ryzyka powodziowego[9].

3. Drugie programy środków – ocena okresowa

W art. 11 ramowej dyrektywy wodnej zobowiązano państwa członkowskie do ustalenia programu środków dla wszystkich obszarów dorzeczy i określenia jego treści, obejmującej środki podstawowe (art. 11 ust. 3) i środki dodatkowe (art. 11 ust. 4), a także w razie potrzeby środki uzupełniające (art. 11 ust. 5).

Zwrócono się do państw członkowskich o składanie sprawozdań z postępów we wdrażaniu określonych przez nie „głównych rodzajów środków" (GRŚ). Główne rodzaje środków (GRŚ) to typowe środki podejmowane w celu zmniejszenia oddziaływań, takie jak usuwanie przeszkód z rzek, modernizacja planów oczyszczania ścieków, stopniowe wycofywanie substancji priorytetowych itp.[10]

Niniejsza ocena programu środków odzwierciedla sytuację określoną w Europejskim Systemie Informacji Wodnej. W miarę możliwości przeprowadzono oddzielną analizę w odniesieniu do środków podstawowych określonych w art. 11 ust. 3 ramowej dyrektywy wodnej oraz środków dodatkowych i uzupełniających, o których mowa w art. 11 ust. 4 i 5 ramowej dyrektywy wodnej.

Bezpośrednie porównanie danych zawartych w planach gospodarowania wodami w dorzeczach i programach środków z 2018 r. często nie jest możliwe ze względu na problemy metodologiczne, takie jak zmiany środków, różne lata bazowe i zmiany limitów jednolitych części wód. Informacje przekazane za 2016 r. i 2018 r. oraz prognozowane na 2021 r. nadal dostarczają jednak danych ilościowych na temat postępów we wdrażaniu programów środków. Dane te są w miarę możliwości odzwierciedlone w niniejszym dokumencie i powiązanym dokumencie roboczym służb Komisji.

Sytuacja ogólna

Do połowy cyklu 2016–2021 wdrażanie środków we wszystkich państwach członkowskich było w toku, w niektórych przypadkach z opóźnieniem. W porównaniu z programami środków z 2015 r. wszystkie państwa członkowskie zgłosiły GRŚ, a kilka z nich[11] zakończyło sprawozdawczość i obecnie obejmuje wszystkie obszary dorzeczy. Większość państw członkowskich poczyniła pewne postępy w identyfikowaniu różnic w stosunku do dobrego stanu w przypadku każdego znaczącego oddziaływania oraz w zakresie poziomu wdrożenia środków niezbędnych do osiągnięcia dobrego stanu. W przypadku tych państw członkowskich (18), które przekazały dane umożliwiające bardziej dogłębną analizę i porównanie, można zauważyć, że 70–100 % celów osiągnięto w odniesieniu do obszarów

[9] Kilka państw członkowskich nie złożyło sprawozdania w terminie. Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego z powodu opóźnień w sprawozdawczości. Obecnie tylko dwa postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego są nadal w toku.
[10] Wykaz GRŚ w WFD Reporting Guidance 2022 [Wytycznych dotyczących sprawozdawczości na potrzeby ramowej dyrektywy wodnej 2022], s. 387.
[11] Dania, Grecja, Chorwacja i Słowenia.

dorzeczy w trzech[12] z nich, natomiast w kolejnych czterech[13] 30–80 % wskaźników wskazuje na postępy w kierunku osiągnięcia celu, jakim jest wyeliminowanie różnic. W kolejnym państwie członkowskim[14] cele zostały osiągnięte na 16 obszarach dorzeczy z 25. Jest to obiecująca poprawa, która umożliwi lepszą identyfikację i hierarchizację środków.

W przypadku państw członkowskich, które oprócz tych istotnych zidentyfikowały także inne oddziaływania, wprowadzono środki mające na celu ich wyeliminowanie, ogólnie określono różnice w stosunku do dobrego stanu oraz opracowano wskaźniki w celu ustalenia poziomu wdrożenia wymaganego do osiągnięcia dobrego stanu.

[12] Estonia, Łotwa, Malta.
[13] Austria, Republika Czeska, Francja i Portugalia.
[14] Hiszpania.

Państwo członkowskie	Obszar dorzecza	Wszystkie środki zrealizowano	Wszystkie planowane środki zrealizowano	Niektóre środki zrealizowano	Niektóre planowane środki zrealizowano	Nie zrealizowano żadnych środków
AT	3			3		
BE	8	1		5	1	1
BG	4			1	3	
CY	1			1		
CZ	3			3		
DE	10			10		
DK	4				4	
EE	3			3		
EL	14			14		
ES	25			25		
FI	8		8			
FR	14			7	7	
HR	2			2		
HU	1		1			
IE	3			3		
IT	8		1	3	4	
LT	4				4	
LU	2			2		
LV	4				4	
MT	1			1		
NL	4			4		
PL	10				10	
PT	10			9	1	
RO	1			1		
SE	5				5	
SI	2			2		
SK	2			2		

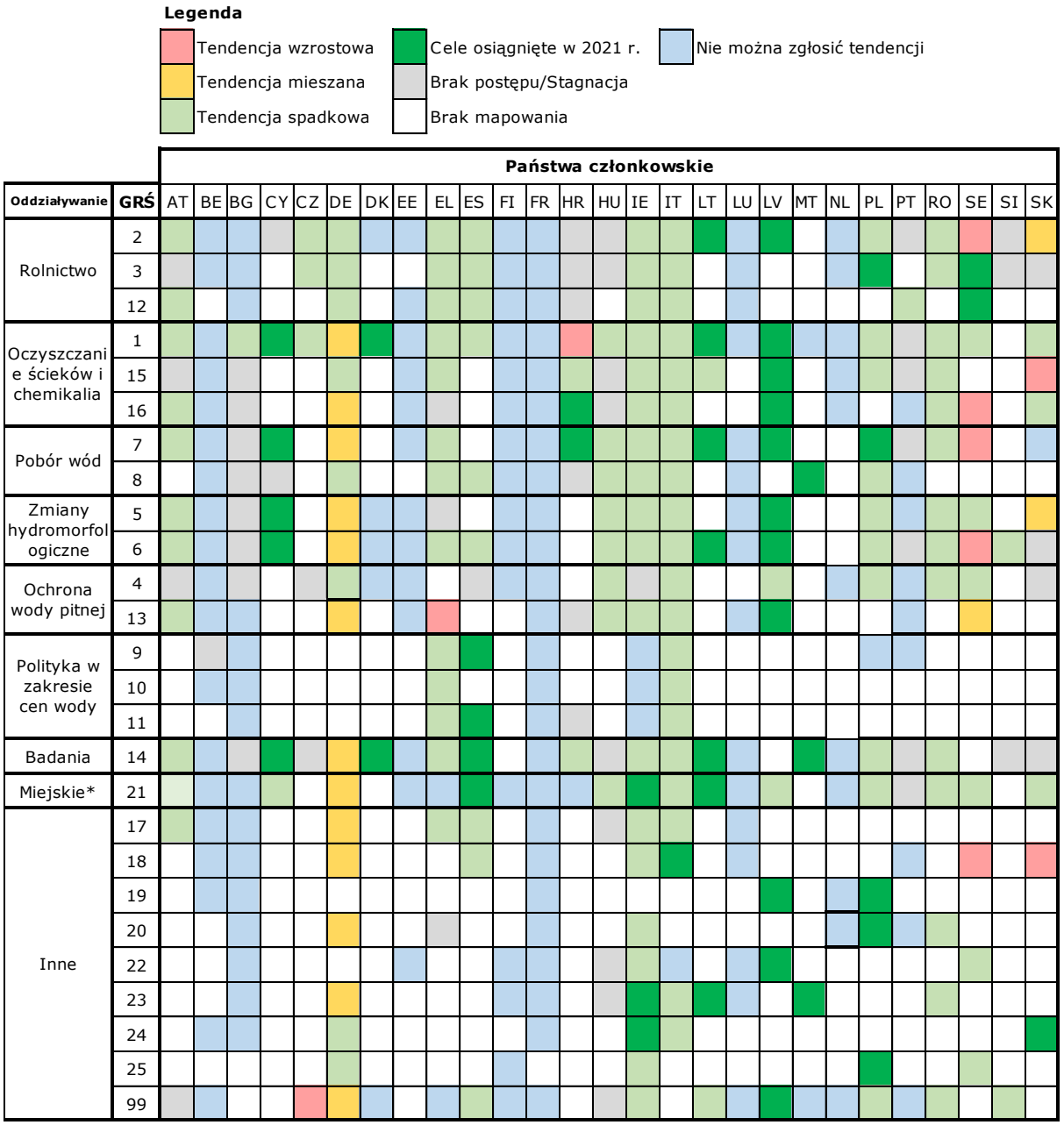
Tabela 1: Stan i postępy od czasu drugich planów gospodarowania wodami w dorzeczach dla obszarów dorzeczy

Państwa członkowskie zgłosiły również przeszkody napotkane podczas wdrażania swoich programów środków. Jak przedstawiono w tabeli 2 poniżej, najpoważniejszymi przeszkodami są brak środków finansowych, opóźnienia i zarządzanie.

		Przeszkody							
Państwo członkowskie	Obszar dorzecza	Zarządzanie	Opóźnienia	Brak środków finansowych	Brak mechanizmu	Brak środków	Brak opłacalności	Nadzwyczajne zdarzenia	Inne
AT	3								
BE	8		3	3	2				2
BG	4		4		1	1			
CY	1								
CZ	3	3	3	3	3		3	3	
DE	10		10	4	10	9	7	4	10
DK	4		4						4
EE	3		3	3	3				
EL	14		14						
ES	25	25	25	25	25				
FI	8			8	8				
FR	14	14	14	14	14				14
HR	2		2	2	2				
HU	1	1	1	1	1	1		1	1
IE	3	3		3			3		3
IT	8	5	5	8	7	1	2	6	
LT	4								
LU	2							1	2
LV	4			4				4	
MT	1		1						
NL	4		4	4			4		4
PL	10	3	3	3	3	4	4	2	5
PT	10		8	9			8	8	
RO	1		1	1	1		1		1
SE	5				5				
SI	2			2					
SK	2		2	2			2		2

Tabela 2: Przeszkody we wdrażaniu programów środków według obszarów dorzeczy

W tabeli 3 poniżej podsumowano oczekiwane tendencje w osiąganiu celów dotyczących różnych oddziaływań i odpowiednich GRŚ, zgodnie z przewidywaniami każdego państwa członkowskiego w połowie okresu w drugiej połowie cyklu (2018–2021). Tendencja wzrostowa wskazuje na odejście od celów dotyczących prawodawstwa, a tendencja spadkowa wskazuje, że różnica w osiąganiu celu staje się coraz mniejsza.

** Zanieczyszczenia z obszarów miejskich, transportu i wybudowanej infrastruktury*

Tabela 3: Zgłoszone oczekiwane postępy w zakresie GRŚ 2018–2021

3.1 Walka z zanieczyszczeniem

Wraz z Europejskim Zielonym Ładem walka z zanieczyszczeniami znalazła się w centrum uwagi. Dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu zanieczyszczeń przełożyło się na kompleksowy plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń[15] oraz strategię w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności[16]. Strategia „Od pola do stołu"[17] (koncentrująca się między innymi na ograniczeniu strat składników pokarmowych i pestycydów oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego) oraz strategia farmaceutyczna dla Europy[18] (m.in. mająca na celu ograniczenie obecności antybiotyków w środowisku) umożliwią przyspieszenie procesu zmniejszania zanieczyszczenia wód.

Zanieczyszczenia powodowane przez rolnictwo

Rolnictwo jest jednym z głównych czynników powodujących nieosiągnięcie dobrego stanu w jednolitych częściach wód UE. Może powodować rozproszone zanieczyszczenia azotanami i pestycydami w wodach powierzchniowych i gruntowych[19]. Poza zanieczyszczeniami rozproszonymi, pobór wód do celów rolniczych stanowi również poważne oddziaływanie, które prowadzi do nieosiągnięcia dobrego stanu ilościowego jednolitych części wód gruntowych.

Państwa członkowskie pracują w szczególności nad środkami mającymi na celu zmniejszenie zanieczyszczenia związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa (GRŚ 2), ograniczenie zanieczyszczeń pestycydami pochodzących z rolnictwa (GRŚ 3) oraz wdrożenie usług doradztwa rolniczego (GRŚ 12). Sprawozdawczość pokazuje również, że wszystkie państwa członkowskie dysponują ogólnymi zasadami dotyczącymi zrzutów z rolnictwa.

Dziesięć państw członkowskich stosuje te zasady na całym terytorium, natomiast pozostałe stosują różne przepisy w zależności od obszaru dorzecza lub, w dwóch przypadkach, jedynie na obszarach zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami. Według informacji przekazanych przez państwa członkowskie sytuacja jest raczej pozytywna w przypadku GRŚ 2, a luki wskaźnikowe są eliminowane, co oznacza, że środki są skuteczne w odniesieniu do poprawy stanu i niwelowania różnic w stosunku do dobrego stanu. Ponadto nie ma dostrzegalnych tendencji, co świadczy o tym, że oddziaływania nie są skuteczne w poprawie stanu wód i w takich przypadkach konieczne są intensywniejsze działania. W przypadku GRŚ 3 i GRŚ 12 sytuacja jest niejednoznaczna, a wiele państw członkowskich nie zgłasza ani nie przyporządkowuje tych GRŚ. Jeżeli są przyporządkowane, okazuje się, że większość luk wskaźnikowych zmniejsza się, ale nie ma zauważalnych tendencji zgłaszanych przez znaczną liczbę państw członkowskich, co oznacza, że oddziaływanie wynikające z tych GRŚ nie wpływa skutecznie na poprawę stanu wód i w takich przypadkach konieczne są intensywniejsze działania.

---

[15] https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en
[16] https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en
[17] EUR-Lex – 52020DC0381 – PL – EUR-Lex (europa.eu)
[18] https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy_pl
[19] EEA 2018 water assessment — European Environment Agency (europa.eu) [Ocena wód EEA 2018 – Europejska Agencja Środowiska (europa.eu)].

Środki podejmowane przez państwa członkowskie w kontekście ich programów środków obejmują środki wynikające z dyrektywy azotanowej[20], a w najnowszym sprawozdaniu z jej wykonania[21] zaleca się wzmocnienie środków na zanieczyszczonych obszarach, oraz środki w nowych planach strategicznych WPR, które powinny zostać przedłożone Komisji nie później niż 1 stycznia 2022 r. W niedawnym sprawozdaniu Europejskiego Trybunału Obrachunkowego przeanalizowano, w jakim stopniu WPR i polityka wodna UE wspierają zrównoważone korzystanie z wód w rolnictwie[22]. Zdaniem Komisji WPR przyczynia się do osiągnięcia tego celu za pomocą różnych instrumentów i środków. Nowa WPR stwarza istotną okazję do zwiększenia ambicji i finansowania dodatkowych środków sprzyjających zrównoważonej gospodarce wodnej w rolnictwie poprzez nowe ekoprogramy w ramach filaru I oraz program rozwoju obszarów wiejskich w ramach filaru II. Nowa WPR koncentruje się na dziewięciu celach szczegółowych określonych w art. 6 wniosku Komisji[23], z których trzy są korzystne dla środowiska[24]. Opracowując plany, państwa członkowskie muszą uwzględnić przyczynienie się do osiągnięcia tych celów szczegółowych. Istnieje również wymóg przyczynienia się do osiągnięcia celów Zielonego Ładu, w tym celu strategii „Od pola do stołu" dotyczącego ograniczenia strat składników pokarmowych o 50 % oraz ograniczenia ogólnego stosowania pestycydów chemicznych i związanego z nimi ryzyka o 50 %, które zostały przedstawione m.in. w zaleceniach dotyczących opracowania planów strategicznych WPR[25] przesłanych do państw członkowskich.

Zanieczyszczenia pochodzące z gospodarstw domowych i przemysłu

Sprawozdawczość wykazuje pozytywną tendencję, w szczególności w odniesieniu do środków związanych z budową lub modernizacją oczyszczalni ścieków (GRŚ 1)[26],

---

[20] Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1.

[21] EUR-Lex – 52021DC1000 – PL – EUR-Lex (europa.eu)

[22] Sprawozdanie specjalne 20/2021: Zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych w sektorze rolnictwa – zamiast promować bardziej efektywne korzystanie z wód środki w ramach WPR najprawdopodobniej doprowadzą do wzrostu zużycia, wrzesień 2021 r.
https://www.eca.europa.eu/pl/Pages/DocItem.aspx?did=59355
Komisja uważa, że WPR przyczyniła się do osiągnięcia celów ramowej dyrektywy wodnej za pomocą różnych mechanizmów, w szczególności takich jak zasada wzajemnej zgodności, płatności z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska oraz zazielenianie, płatności na rzecz beneficjentów z tytułu kosztów i utraconych dochodów wynikających z wykonania ramowej dyrektywy wodnej oraz wsparcie i inwestycje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

[23] Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), COM(2018) 392 final.

[24] **CS4** – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększanie pochłaniania dwutlenku węgla, a także promowanie zrównoważonej energii; **CS5** – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez zmniejszenie zależności chemicznej; **CS6** – przyczynianie się do powstrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu.

[25] Plany strategiczne WPR | Komisja Europejska (europa.eu)

[26] 18 państw członkowskich informuje, że poczyniło zadowalające postępy na drodze do wyeliminowania istniejących różnic.

stopniowym wycofywaniem substancji priorytetowych/priorytetowych substancji niebezpiecznych (GRŚ 15) oraz modernizacją lub ulepszeniem oczyszczalni ścieków przemysłowych (GRŚ 16). Prawie wszystkie państwa członkowskie posiadają systemy autoryzacji lub zezwoleń w celu kontrolowania zrzutów ze źródeł punktowych ścieków, które mają zastosowanie zarówno do wód gruntowych, jak i powierzchniowych. Niemniej jednak co najmniej połowa państw członkowskich nadal zezwala na niewielkie zrzuty, chociaż w niektórych przypadkach wymagana jest rejestracja takich zrzutów. Niemal bez wyjątku państwa członkowskie podjęły działania mające na celu wyeliminowanie zanieczyszczenia wód powierzchniowych.

Planowany przegląd dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych[27] (wniosek Komisji z 2022 r.) powinien jeszcze bardziej ograniczyć zanieczyszczenia w europejskich wodach powierzchniowych i gruntowych, zarówno poprzez zwiększenie ilości ścieków objętych dyrektywą, jak i poprzez zapewnienie, by więcej ścieków było oczyszczanych za pomocą zaawansowanych technologii oczyszczania. Nowe podejście oparte na ryzyku w zmienionej dyrektywie w sprawie wody pitnej[28] zwiększy interakcje między operatorami wodnymi a podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie ramowej dyrektywy wodnej.

Podobnie planowany przegląd dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych[29] (wniosek Komisji z 2022 r.) powinien poprawić przestrzeganie norm jakości wody zarówno w przypadku zrzutów bezpośrednich, jak i pośrednich, a także podkreślić potrzebę stworzenia systemu zarządzania środowiskowego w celu rozwiązania kwestii ponownego wykorzystania wody i efektywnego gospodarowania zasobami.

Nowe substancje priorytetowe

Dokonano oddzielnej oceny obecnego stanu w zakresie monitorowania i środków dotyczących nowych substancji w dyrektywie w sprawie środowiskowych norm jakości z 2013 r. Zgodnie z dyrektywą w sprawie środowiskowych norm jakości z 2013 r. wszystkie państwa członkowskie powinny monitorować 12 dodatkowych substancji[30].

Większość państw członkowskich monitoruje już 12 substancji, które dodano w 2013 r. Cztery państwa członkowskie[31] zgłosiły stan chemiczny wszystkich monitorowanych substancji i określiły GRŚ w odniesieniu do wszystkich substancji, które nie spełniają wymogów. Kolejne 11 państw członkowskich uwzględniło większość monitorowanych substancji i określiło GRŚ w odniesieniu do wszystkich substancji, które nie spełniają wymogów. W przypadku pozostałych państw członkowskich informacje były niekompletne

[27] Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40.
[28] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Dz.U. L 435 z 23.12.2020, s. 1.
[29] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola), Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17.
[30] Substancje dodane w 2013 r.: dikofol, kwas perfluorooktanosulfonowy i jego pochodne, chinoksyfen, dioksyny i związki dioksynopodobne, aklonifen, bifenoks, cybutryna, cypermetryna, dichlorfos, heksabromocyklododekany, heptachlor i epoksyd heptachloru, terbutryn.
[31] Chorwacja, Estonia, Słowacja i Szwecja.

i brakowało obszarów dorzeczy lub substancji. Czasami substancje monitorowano w innej matrycy niż ta opisana w dyrektywie w sprawie środowiskowych norm jakości. Często nie dostarczono żadnych informacji na temat pochodzenia tych substancji w danej matrycy.

W 2022 r. Komisja zaproponuje przegląd wykazu substancji w wodach powierzchniowych i podziemnych. Potencjalnie spowoduje to dodanie kolejnych pestycydów, produktów farmaceutycznych i chemikaliów przemysłowych do wykazu substancji, w przypadku których emisje do wody muszą zostać zmniejszone lub wycofane.

3.2 Poprawa efektywnego gospodarowania wodą

W ramach Zielonego Ładu efektywne gospodarowanie wodą jest obecnie stałą częścią programu politycznego UE. W planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym[32] podkreślono przyszłą rolę rozporządzenia w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody[33], które ułatwi alternatywne zaopatrzenie w wodę na potrzeby nawadniania w ramach zintegrowanej gospodarki wodnej. W planie działania zapowiedziano również, że Komisja ułatwi efektywne gospodarowanie wodą w procesach przemysłowych (np. poprzez zmianę dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych). W unijnej Strategii w zakresie przystosowania do zmiany klimatu z 2021 r.[34] wzywa się do zapewnienia dostępu do wody słodkiej i efektywniejszego gospodarowania wodą we wszystkich sektorach oraz zapowiedziano, że Komisja pomoże zmniejszyć zużycie wody poprzez zaostrzenie wymogów w zakresie oszczędzania wody w odniesieniu do produktów. Przejście na technologie i praktyki oszczędzające wodę musi być wspierane odpowiednimi instrumentami ekonomicznymi.

Poprzez zmienioną dyrektywę w sprawie wody pitnej (art. 4 ust. 3) państwa członkowskie będą musiały podjąć działania w celu rozwiązania problemu wysokich wskaźników wycieków, które są obecnie faktem. Inicjatywy „Fala renowacji” i nowy europejski Bauhaus[35] dotyczą efektywnego gospodarowania wodą w sektorze budowlanym. Ponadto w unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030[36] wezwano władze państw członkowskich do przeprowadzenia przeglądu zezwoleń na pobór i piętrzenie wód, aby wdrożyć przepływy hydrobiologiczne. Celem jest osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wszystkich wód powierzchniowych oraz dobrego stanu wszystkich wód gruntowych najpóźniej do 2027 r.

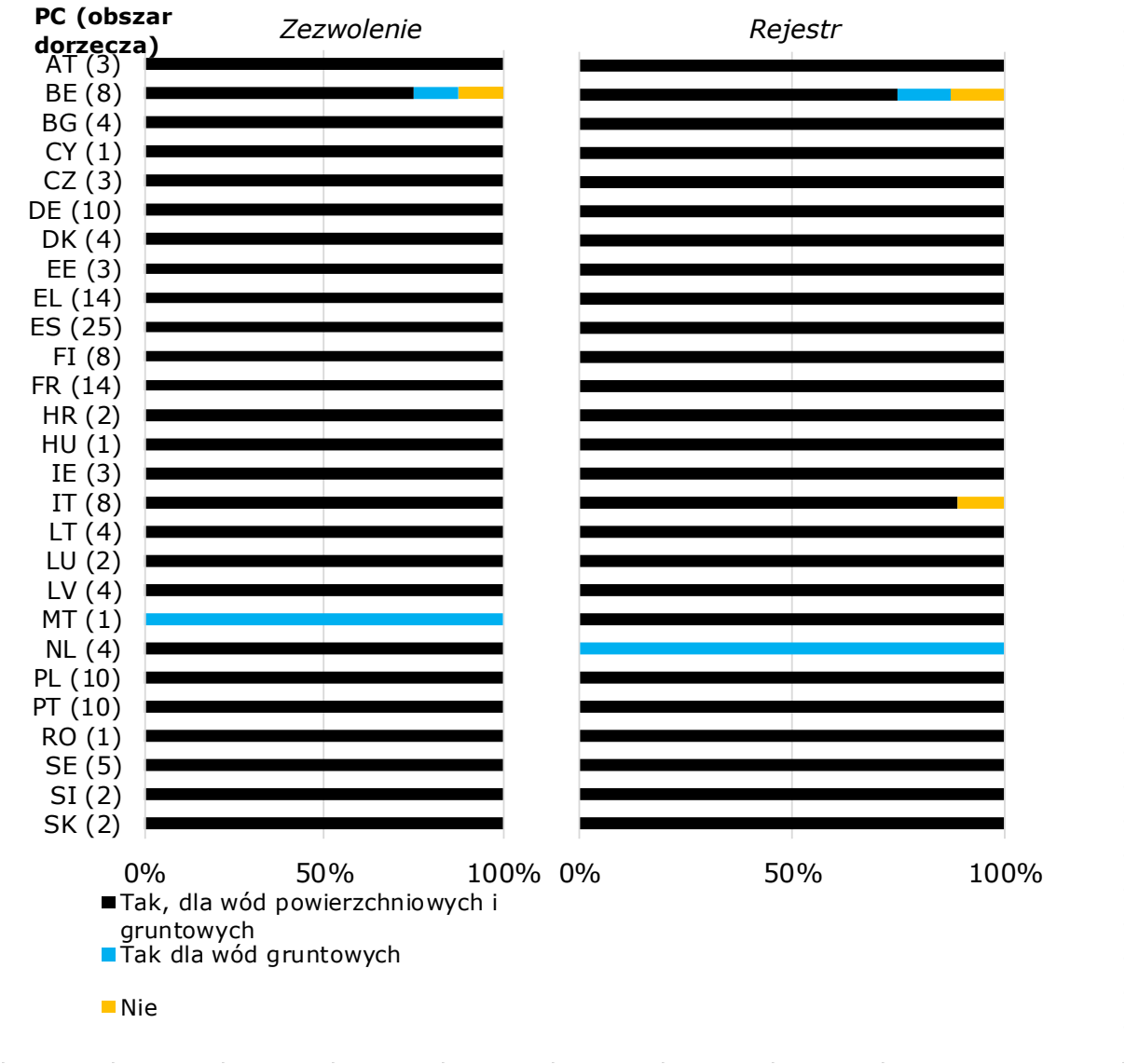
Efektywne gospodarowanie wodą było i nadal jest jednym z priorytetów państw członkowskich. Ponad połowa z nich podjęła działania w poprzednim cyklu (2010–2015) i będzie kontynuować te działania w przyszłości. Kolejna grupa 10 państw członkowskich podjęła działania w poprzednim cyklu, ale nie zgłosiła żadnych dodatkowych planów dotyczących środków podejmowanych w przyszłości.

---

[32] https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en
[33] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody, Dz.U. L 177 z 5.6.2020, s. 32.
[34] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=PL
[35] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662; https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_pl
[36] https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_pl

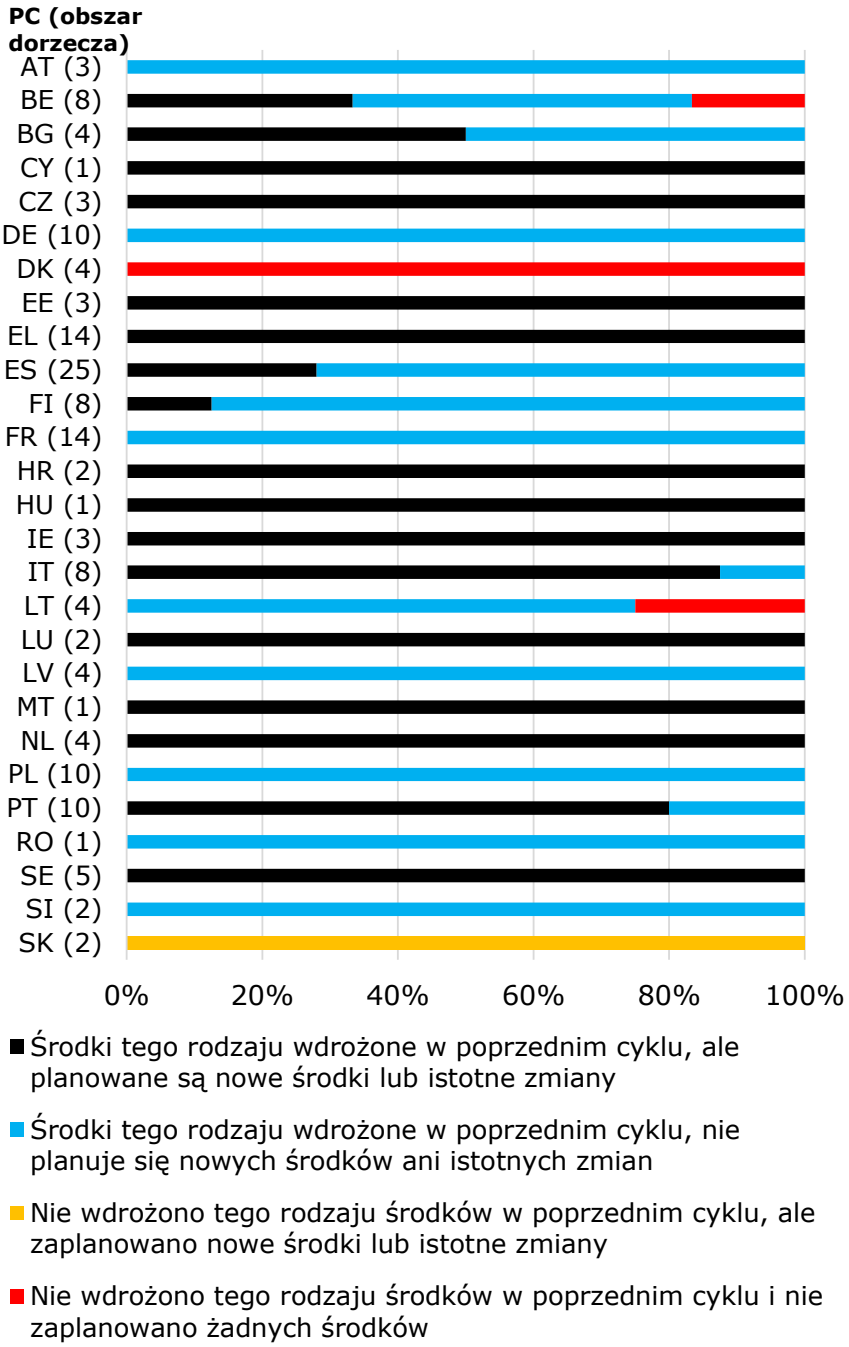
Większość państw członkowskich zgłosiła pobór i przekierowanie przepływu jako główne oddziaływania. Najodpowiedniejszymi środkami związanymi ze zmniejszeniem oddziaływania i skutków wynikających z poboru wody są: poprawa systemu przepływu lub ustanowienie minimalnego przepływu ekologicznego (GRŚ 7, zgłoszony w sekcji dotyczącej hydromorfologii) oraz środki dotyczące efektywności wodnej, środki techniczne dotyczące nawadniania, przemysłu, energii i gospodarstw domowych (GRŚ 8). Takie środki ilościowe zgłosiła prawie połowa państw członkowskich. Również w oczekiwaniu na nowe rozporządzenie w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody 11 państw członkowskich włączyło ponowne wykorzystanie wody do programów środków jako środek zarządzania zasobami wodnymi.

Znaczne postępy można zaobserwować w zakresie podstawowych środków dotyczących *poboru wód*. Sprawozdania państw członkowskich dotyczące poboru wód wskazują, że prawie wszystkie z nich posiadają system zezwoleń lub rejestr służący kontroli poboru wód gruntowych i powierzchniowych (zob. rys. 1). Podobnie większość państw członkowskich dysponuje systemem koncesji, autoryzacji lub zezwoleń w celu kontrolowania piętrzenia wód lub rejestrem piętrzenia. Około połowa zgłosiła jednak, że niewielkie pobory są zwolnione z kontroli.

Rys. 1: Zezwolenia lub rejestry w celu kontrolowania poboru wód

W odniesieniu do zezwoleń na sztuczne zasilenie lub uzupełnienie części wód gruntowych (zob. rys. 2), większość państw członkowskich wprowadziła środki, wdrożyła takie środki w poprzednim cyklu lub zaplanowała je w bieżącym cyklu. Pozwoli im to lepiej radzić sobie z niedoborem wód i ich zanieczyszczeniem.

Rys. 2: Zezwolenie na sztuczne zasilanie lub uzupełnienie części wód gruntowych

3.3 Przystosowanie się do zmiany klimatu

W związku z rosnącym wpływem zmiany klimatu oczekuje się wzrostu presji na dostępność czystej wody słodkiej w wystarczającej ilości[37], w związku z czym konieczne są odpowiednie

[37] https://www.eea.europa.eu/highlights/water-stress-is-a-major

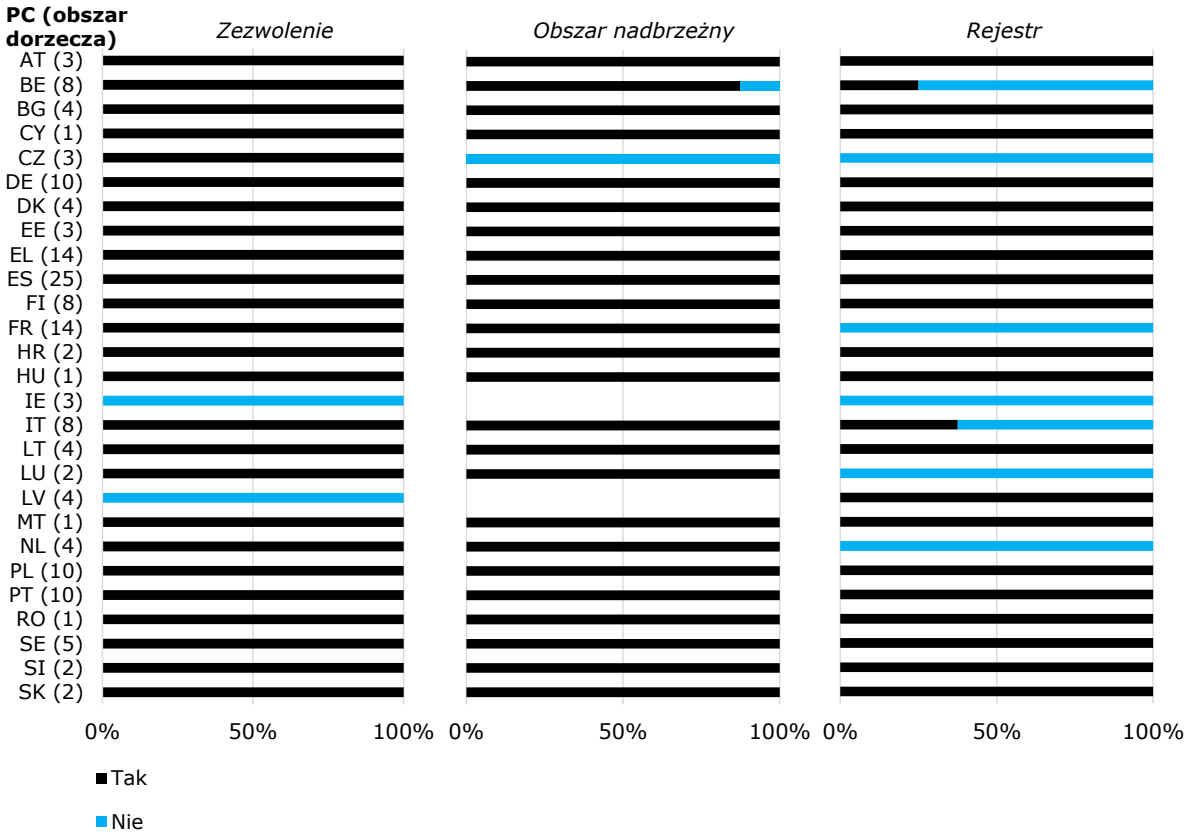
środki, aby zapewnić osiągnięcie celów ramowej dyrektywy wodnej. Zgodnie z przekazanymi informacjami dotyczącymi przystosowania się do zmiany klimatu (GRŚ 24) tylko sześć państw członkowskich zgłosiło działania w zakresie wód powierzchniowych, a cztery zgłosiły działania w odniesieniu do wód gruntowych. Większość państw członkowskich jako główne oddziaływania zgłosiła zanieczyszczenia rozproszone, pobór wody lub przekierowanie przepływu, zmiany fizyczne i zapory, bariery i śluzy. Inne zgłaszane istotne rodzaje oddziaływania to źródła punktowe.

3.4 Przeciwdziałanie oddziaływaniu hydromorfologicznemu

Zmiany hydromorfologiczne nadal stanowią największy rodzaj oddziaływania na jednolite części wód. Dzięki Zielonemu Ładowi, w szczególności strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 oraz kompleksowej strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności[38], pojawiły się dalsze możliwości rozwiązania problemu oddziaływań hydromorfologicznych, takich jak tamy, jazy, zmienione poziomy wód gruntowych itp. Ambitny cel dotyczący różnorodności biologicznej, którym jest zapewnienie swobodnego przepływu rzek w Europie na długości 25 000 km, podkreśla znaczenie ponownego połączenia rzek poprzecznie lub wzdłużnie, aby w pełni zintegrować ekosystemy.

Ramowa dyrektywa wodna (art. 11 ust. 3 lit. i)) zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia *kontroli warunków hydromorfologicznych* jednolitych części wód, które mogą przyjąć formę wymogu uzyskania uprzedniego zezwolenia lub rejestracji. Przekazane i przedstawione poniżej informacje wskazują, które państwa członkowskie posiadają systemy udzielania zezwoleń pozwalające kontrolować fizyczne zmiany jednolitych części wód.

[38] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy_pl

Rys. 3: Zezwolenia w ramach kontrolowania fizycznych zmian w jednolitych częściach wód

Prawie wszystkie państwa członkowskie posiadają systemy udzielania zezwoleń umożliwiające kontrolę fizycznych zmian w jednolitych częściach wód. Prawie wszystkie z nich obejmują obszary nadbrzeżne. Większość państw członkowskich posiada rejestr zmian fizycznych.

Najistotniejszymi środkami w tym kontekście są: poprawa ciągłości wzdłużnej (GRŚ 5), inne ulepszenia hydromorfologiczne poza ciągłością wzdłużną (GRŚ 6), poprawa systemu przepływu i przepływu hydrobiologicznego (GRŚ 7) oraz środki dotyczące naturalnego potencjału retencyjnego (GRŚ 23).

Zgłoszono środki mające na celu poprawę ciągłości wzdłużnej (GRŚ 5) w odniesieniu do wód powierzchniowych w 20 państwach członkowskich. Większość zgłosiła tamy, bariery i śluzy jako główne źródło oddziaływania związanego z tymi środkami.

Siedem państw członkowskich[39] spodziewa się postępów w ustanawianiu ciągłości wzdłużnej w oparciu o środki, które mają zostać wdrożone w latach 2018–2021. Ponadto oczekuje się, że do tego czasu dwa państwa członkowskie[40] osiągną założone cele.

[39] Austria, Węgry, Irlandia, Włochy, Polska, Rumunia i Szwecja.

Większość państw członkowskich zgłosiła środki mające na celu poprawę warunków hydromorfologicznych inne niż ciągłość wzdłużna (GRŚ 6) w odniesieniu do wód powierzchniowych, a w przypadku wód gruntowych – cztery z nich. W większości przypadków środki te mają na celu rozwiązanie problemów związanych z fizycznymi zmianami kanału, dna, obszaru nadbrzeżnego lub brzegu.

Państwa członkowskie są zobowiązane do określenia w pierwszej kolejności celów dotyczących przepływu hydrobiologicznego (warunek wstępny osiągnięcia dobrego stanu rzek) w swoich jednolitych częściach wód, a następnie do wdrożenia wszystkich środków niezbędnych do osiągnięcia tych celów (zgrupowanych w GRŚ 7), które obejmują ograniczenie poboru wód lub uwalnianie wystarczającej ilości wody dla wód znajdujących się w dolnym biegu rzeki podczas eksploatacji tam.

W drugim cyklu planów gospodarowania wodami w dorzeczach zgłoszono, że przepływy hydrobiologiczne wyprowadzono i wdrożono w odniesieniu do wszystkich istotnych jednolitych części wód tylko w kilku państwach członkowskich. Większość z nich zgłosiła, że w tym cyklu zaplanowano prace mające na celu wyeliminowanie tej luki.

Z informacji przekazanych następnie do celów sprawozdawczości w ramach programu środków w 2018 r. wynika, że siedem państw członkowskich wyznaczyło cele w zakresie przepływów hydrobiologicznych we wszystkich lub niektórych jednolitych częściach wód. Dane te są podobne do tych z 2016 r., co wskazuje na brak widocznych postępów. W przypadku pozostałych trwają prace, ale zgłoszone wskaźniki nie umożliwiają oceny szczegółowych postępów.

Jeżeli chodzi o środki wdrożone w celu osiągnięcia przepływu hydrobiologicznego, 20 państw członkowskich zgłosiło GRŚ 7 w odniesieniu do wód powierzchniowych, natomiast tylko pięć w odniesieniu do wód gruntowych.

4. Druga wstępna ocena ryzyka powodziowego

Ramy zarządzania ryzykiem powodziowym są obecnie zdecydowanie ugruntowane w UE, co potwierdza ocena Komisji opublikowana w 2019 r.[41]

Również w odniesieniu do drugiego cyklu wdrażania (2016–2021) pierwszym krokiem w ramach dyrektywy powodziowej było przygotowanie wstępnych ocen ryzyka powodziowego oraz określenie obszarów o potencjalnym znaczącym ryzyku powodziowym do końca 2018 r. Wstępne oceny opierają się w dużej mierze na dostępnych informacjach na temat powodzi w przeszłości oraz na prognozach dotyczących możliwych powodzi w przyszłości.

Komisja oceniła wstępne oceny ryzyka powodziowego państw członkowskich w drugim cyklu[42]. Od poprzedniego cyklu połowa państw poprawiła gromadzenie danych lub metodykę

---

[40] Cypr i Łotwa.
[41] Komisja Europejska przeprowadziła ocenę dyrektywy powodziowej i opublikowała swoje ustalenia w 2019 r. https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm

przeprowadzania wstępnych ocen ryzyka powodziowego. W 12 państwach członkowskich kryteria identyfikacji znaczących przyszłych powodzi zostały zaktualizowane w oparciu o obecne metody. Pomimo nasilenia się dyskusji na temat powodzi na obszarach miejskich i podnoszenia się poziomu mórz, powodzie rzeczne są nadal najczęściej rejestrowane (dwie trzecie łącznej liczby) jako źródło poważnych powodzi w UE. W przypadku zdecydowanej większości państw członkowskich istnieją pewnego rodzaju lub mocne argumenty wskazujące na to, że rozważa się skutki przyszłych powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Wydaje się, że zainteresowanie środowiskiem i dziedzictwem kulturowym wzrosło od czasu pierwszego cyklu, ponieważ odsetek obszarów o potencjalnym znaczącym ryzyku powodziowym, na których nie stwierdzono istotnego wpływu na środowisko i dziedzictwo kulturowe, spadł o około 10 punktów procentowych. Sytuacja związana z rejestracją skutków powodzi jest bardziej klarowna w porównaniu z pierwszym cyklem, przy czym prawie dwie trzecie państw członkowskich przedstawiło wyraźne dowody na jednoznaczną metodykę oceny powodzi w przeszłości. Niemniej jednak w przypadku 60 % dorzeczy w UE brakuje danych na temat kosztów szkód spowodowanych powodzią. W związku z tym potrzebna jest poprawa w tym zakresie, ponieważ gromadzenie takich danych ułatwia obliczanie kosztów i korzyści oraz ustalanie priorytetów środków. W większości państw członkowskich rozważano rozwój długofalowy (w odniesieniu do wymiaru społeczno-gospodarczego, infrastruktury, użytkowania gruntów), ale stopień dokładności był zróżnicowany. Istnieją również dowody na to, że wszystkie państwa członkowskie w swoich wstępnych ocenach uwzględniły zmianę klimatu. Jest to poprawa w stosunku do pierwszego cyklu, gdy sześć z nich nie uwzględniło zmiany klimatu, a kwestia ta była niejasna w przypadku innych pięciu.

5. Koszty i finansowanie

Tabela 2 w sekcji 3 pokazuje, że dwie główne przeszkody w terminowej realizacji zgłoszone przez państwa członkowskie to brak finansowania i opóźnienia w realizacji projektów.

Chociaż sprawozdawczość państw członkowskich na temat kosztów i finansowania programów środków wydaje się ogólnie niekompletna, w badaniu przeprowadzonym przez konsultanta szacuje się[43], że środki określone w zestawie drugiego cyklu planów gospodarowania wodami w dorzeczach wymagają inwestycji w wysokości co najmniej 142 mld EUR. Jest to niedoszacowanie całkowitych kosztów, ponieważ istnieją znaczne luki w danych i wyklucza się koszty operacyjne i koszty utrzymania infrastruktury. W przypadku planów zarządzania ryzykiem powodziowym to samo źródło określa łączną kwotę 14 mld EUR, która najprawdopodobniej również jest niedoszacowana. Państwa członkowskie korzystają z szeregu źródeł finansowania, w szczególności opłat za wodę i infrastrukturę sanitarną, funduszy UE i krajowych funduszy publicznych oraz, w mniejszym stopniu, opłat za pobór wody i za zanieczyszczenia. Ogólnie w mniejszym stopniu wykorzystują inwestycje prywatne (wkłady) i bardziej innowacyjne formy finansowania, takie jak systemy płatności za usługi ekosystemowe.

---

[42] Informacje na temat pierwszego cyklu (2010–2015) można znaleźć na stronie https://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm

[43] Woods &ACTeon (2021), Dane ekonomiczne związane z wdrażaniem ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy powodziowej oraz finansowaniem środków, przyszłe sprawozdanie na zlecenie DG ds. Środowiska.

Jeśli chodzi o zdolność finansową sektora wodnego, w badaniu, o którym mowa powyżej, stwierdzono, że w około połowie państw członkowskich wskaźnik zwrotu kosztów finansowych wynosi ponad 90 %. OECD[44] poinformowała, że w całej UE użytkownicy ponoszą około 70 % kosztów finansowych świadczenia usług wodnych (w ramach opłat za wodę), podczas gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych finansuje pozostałe 30 %. Oba sprawozdania wskazują na duże różnice zarówno między państwami członkowskimi, jak i między ogólnie pojętymi sektorami gospodarstw domowych, rolnictwa i przemysłu.

Ponadto zwrot kosztów związanych z kosztami środowiskowymi i kosztami zasobów wydaje się mniej efektywny. W niedawnym sprawozdaniu Europejskiego Trybunału Obrachunkowego[45] zwrócono uwagę na wyzwania związane z kosztami zanieczyszczenia. W szczególności zauważono, że zasada zwrotu kosztów usług wodnych jest trudna do zastosowania w przypadku zanieczyszczenia pochodzącego ze źródeł rozproszonych. Szersze i lepsze stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci" zapewniłoby więcej środków zachęty dla zanieczyszczających do zmniejszania zanieczyszczenia i unikania go, również poprzez własne inwestycje w ochronę środowiska. Biorąc pod uwagę dużą liczbę jednolitych części wód, które nie są w dobrym stanie ilościowym[46], możliwość lepszego odzwierciedlenia przez ceny wody rzeczywistego niedoboru wody wydaje się nie być w pełni doceniana; potrzebne są również trwałe inwestycje w efektywne gospodarowanie wodą. Te wysiłki na rzecz środków zachęty i efektywności przyczyniają się do określenia wielkości inwestycji kapitałowych niezbędnych do skutecznego zrównoważonego gospodarowania coraz bardziej ograniczonymi zasobami wodnymi.

6. Wnioski

Większość państw członkowskich poczyniła pewne postępy w identyfikowaniu różnic w stosunku do dobrego stanu w przypadku każdego znaczącego oddziaływania oraz w zakresie poziomu wdrożenia środków niezbędnych do osiągnięcia dobrego stanu jednolitych części wód. Jest to obiecująca poprawa, która umożliwi lepszą identyfikację i hierarchizację środków. Można wskazać znaczne postępy w zakresie środków wykonawczych, w szczególności w odniesieniu do przeciwdziałania zanieczyszczeniom, a także poboru wód i efektywnego gospodarowania wodą. Należy zauważyć, że państwa członkowskie podejmują działania w celu zmniejszenia tej luki. Jest jednak oczywiste, że dystans, który należy pokonać, aby osiągnąć pełną zgodność z celami ramowej dyrektywy wodnej, jest nadal znaczny. W tym kontekście zgłoszono szereg przeszkód utrudniających państwom członkowskim szybkie wdrażanie środków, głównie brak odpowiednich środków finansowych.

Wraz z obecnymi i przyszłymi skutkami zmiany klimatu wyzwanie związane z gospodarowaniem ilością wody staje się coraz pilniejsze w całej Europie, co ma wpływ na osiągnięcie celów prawodawstwa dotyczącego wody. Dzięki dyrektywie powodziowej ramy

[44] OECD, Financing Water Supply, Sanitation and Flotod Protection [Finansowanie dostaw wody, infrastruktury sanitarnej i ochrony przed powodziami], 2020 r.
[45] Sprawozdanie specjalne ETO nr 12/2021 pt. „»Zanieczyszczający płaci« – niespójne stosowanie zasady w polityce i działaniach UE w dziedzinie środowiska", lipiec 2021 r.
[46] Piąte sprawozdanie w sprawie wykonania ramowej dyrektywy wodnej (2000/60/WE) i dyrektywy powodziowej (2007/60/WE), COM(2019) 95 final.

prawne UE są adekwatne do zakładanych celów. Ograniczenie zagrożenia powodziowego tam, gdzie ma to największe znaczenie, to jednak kwestia skrupulatnego i konsekwentnego wdrażania, która wymaga stałej uwagi przez długi okres i współpracy transgranicznej. Dramatyczne wydarzenia, które miały miejsce w Europie latem 2021 r., pokazują, że wiele pozostaje jeszcze do zrobienia, aby skutecznie ograniczyć ryzyko powodziowe.

Równie pilna jest kwestia zbyt małej ilości wody. Niezrównoważonym wzorcom korzystania z wody w całej Europie towarzyszy zmiana klimatu, co prowadzi do wyższych poziomów parowania i dłuższych okresów ekstremalnych susz, przyczyniając się do pogłębienia istniejącego już niedoboru wody w coraz większych częściach Europy. W kontekście globalnych wyzwań związanych z klimatem, zdrowiem, różnorodnością biologiczną i zanieczyszczeniem jednym z elementów reakcji musi być wielowymiarowy plan działania na rzecz odporności na niedobór wody.

Dzięki Europejskiemu Zielonemu Ładowi zaczął wyłaniać się plan działania na rzecz odporności na niedobór wody oraz zwrócono uwagę na efektywne gospodarowanie wodą w różnych przeglądach ustawodawczych i w strategiach horyzontalnych, takich jak plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym i Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Poczyniono również postępy w tej kwestii na poziomie sektorowym, na przykład w rolnictwie, energetyce i transporcie; zasadnicze znaczenie ma dalsze intensyfikowanie działań w tej dziedzinie.

Ustalanie cen wody jest potężnym narzędziem poprawy efektywnego gospodarowania wodą i przyczynia się do skuteczniejszego i bardziej zrównoważonego zarządzania zapotrzebowaniem na wodę. Wymaga to starannego zaprojektowania uwzględniającego lokalne warunki i problemy społeczne (takie jak dostęp gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji do wysokiej jakości wody pitnej po przystępnej cenie, zgodnie ze zmienioną dyrektywą w sprawie wody pitnej). Działania te powinny być dostosowane do środków politycznych w zakresie ograniczania zanieczyszczeń oraz wspierania innowacji i inwestycji w efektywne gospodarowanie wodą.

Inwestycje związane z gospodarką wodną są optymalnymi rozwiązaniami, które przynoszą korzyści w zakresie wody i różnorodności biologicznej oraz całej przyrody, a jednocześnie stanowią bodziec do ożywienia gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Należy zatem w pełni wykorzystać zasoby udostępnione państwom członkowskim za pośrednictwem InvestEU i wieloletnich ram finansowych. Wspierane przez rozporządzenie w sprawie systematyki[47] na rzecz zrównoważonych inwestycji mogą one być katalizatorami transformacji systemowej i pomóc w mobilizowaniu do działań podejmowanych ze źródeł krajowych i prywatnych. Program „Horyzont Europa” zapewnia dodatkowe możliwości inwestowania w badania naukowe i innowacje w dziedzinie gospodarki wodnej w UE oraz lepsze powiązanie wdrażania z potrzebami społeczeństwa i obywateli[48].

[47] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13.
[48] Z uwzględnieniem nowej generacji ambitniejszych partnerstw opartych na celach (partnerstwo europejskie Bezpieczeństwo wodne dla planety (WATER4ALL); partnerstwo na rzecz neutralnej dla klimatu,

Europa znalazła się w punkcie zwrotnym w dziedzinie gospodarki wodnej, a kolejne kluczowe plany gospodarowania wodami w dorzeczach i plany zarządzania ryzykiem powodziowym mają zostać przedstawione wiosną 2022 r. Niewiele czasu pozostało do 2027 r., kiedy wyczerpie się większość możliwości zwolnienia z obowiązków wynikających z ramowej dyrektywy wodnej, a jednolite części wód będą musiały być w dobrym stanie.

W związku z tym, że większość jednolitych części wód w UE nadal nie jest w dobrym stanie, pilnie potrzebne jest dalsze przyspieszenie działań państw członkowskich. Europejski Zielony Ład jest wyjątkową okazją, którą państwa członkowskie i zainteresowane strony, przyjmując niezbędne środki, powinny wykorzystać do zapewnienia przyszłości odpornej na niedobór wody.

zrównoważonej i wydajnej niebieskiej gospodarki (SBEP)) oraz misji w zakresie badań naukowych i innowacji („Oceany i wody”, „Przystosowanie się do zmiany klimatu” i „Zdrowe gleby”).